

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Chwefror 2022

PRESENNOL:	Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd) Yr Awdurdod Addysg Cynghorwyr Gwilym O Jones, Alun Roberts Yr Enwadau Crefyddol Mrs Elaine Green (Eglwys Bresbyteraidd Cymru) Parch Deborah Stammers (Undeb Bedyddwyr Cymru) Mr Christopher Thomas (Yr Eglwys Gatholig) Cynrychiolwyr yr Athrawon Mrs Heledd Hearn (Ysgol Uwchradd Bodedern)
WRTH LAW:	Mrs Gwyneth M Hughes (Uwch Reolwr Lles, Addysg) (Ymgynghorydd AG CYSAG) Mr Owen Davies (Uwch Reolwr Cynradd) Mrs Shirley Cooke (Swyddog Pwyllgor)
YMDDIHEURIADAU:	Mrs Manon Morris Williams (Ysgol Santes Dwynwen, Niwbwrch) Mrs Mefys Jones-Edwards (Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch) Mr Rheinallt Thomas

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod CYSAG blaenorol a gynhaliwyd 23 Tachwedd 2021 ac fe gadarnhawyd eu bod yn gywir.

Materion yn codi o'r cofnodion:-

Eitem 3 –

- Cyfeiriwyd at arweinwyr mewn ysgolion uwchradd yn rhannu eu harbenigedd mewn cynllunio'r cwricwlwm gyda'r sector cynradd yn Ne Ynys Môn. Codwyd

cwestiwn a oedd ymgysylltu â'r sector cynradd yn digwydd ar hyn o bryd yn y pedair ysgol uwchradd arall ar Ynys Môn?

Ymatebodd yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol fod dwy athrawes CYSAG yn arweinwyr yn Ysgol Syr Thomas Jones ac Ysgol Bodedern. Adroddodd y byddai'n gofyn am eglurhad gan GwE ynghylch a oes arbenigedd athrawon mewn AG ar gael ym mhob ysgol yn Ynys Môn, ac adrodd yn ôl i gyfarfod nesaf y CYSAG.

Adroddodd yr Uwch Reolwr Cynradd bod GwE wedi sefydlu byrddau rhanbarthol ym mhob un o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau, ac mae athrawon o ysgolion Ynys Môn ar y byrddau hyn. Amlygodd yr angen am gydweithio lleol rhwng y sector uwchradd a chynradd, a dywedodd fod trefniadau eisoes yn eu lle.

Nodwyd y bydd GwE yn penodi cynrychiolydd Dyniaethau i gefnogi ysgolion, ond ni fydd cefnogaeth arbenigol mewn Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cael ei ddarparu i'r CYSAG. Awgrymwyd bod y CYSAG yn gofyn am gefnogaeth arbenigol gan GwE, i gyflawni ei swyddogaeth o gefnogi ysgolion. Mae angen tegwch ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau, neu gellir colli Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, os na roddir yr un statws iddo â phynciau eraill y Dyniaethau.

PENDERFYNWYD bod yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol yn cysylltu â GwE i ofyn am wybodaeth ac eglurder ynglŷn â threfniadau rhwng y sector uwchradd a chynradd yn ysgolion Môn.

- Gan gyfeirio at bryderon y CYSAG ynghylch addysg yn y cartref, adroddodd y Cynghorydd Gwilym Jones bod y mater hwn wedi'i godi mewn cyfarfod o'r Panel Adolygu Rhaglen Ysgolion ar 25 Tachwedd 2021. Derbyniwyd cyflwyniad hefyd, fel y cadarnhawyd yng nghofnodion y Panel isod:-

- *Cyfeiriwyd at drafodaeth fu yng nghyfarfod diwethaf y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd ar 23 Tachwedd, 2021 a chyfeiriad wnaed at gynnydd yn nifer y plant a phobl ifanc a addysgir gartref*

- *Nodwyd bod heddiw yn gyfle i'r Gwasanaeth Addysg rannu datblygiadau'r misoedd diwethaf gydag Aelodau Etholedig a hefyd yn gyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau*

- *'Roedd y maes hwn yn un sy'n pontio rhwng y Gwasanaeth Addysg a'r Gwasanaethau Cymdeithasol a nodwyd bod sawl sylw ynghylch addysg ddewisol yn y cartref wedi bod mewn cyfarfodydd blaenorol o'r Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol. Hyn oherwydd y potensial am faterion diogelu yn codi*

- *Cyfeiriwyd at y gweithdrefnau mewn lle i weithio'n rhagweithiol er mwyn sicrhau trefniadau diogelu cadarn. Teulu Môn yn bwyt cyswllt os oes pryder. Sylw strategol hefyd i'r maes drwy Fwrdd Diogelu Plant Gogledd Cymru*

- *Trefniadau'r Gogledd Orllewin → Lefel Weithredol: swydd newydd Athrawes Arweiniol Addysg Ddewisol Gartref wedi'i chreu yn Chwefror, 2021 (cyllidir drwy arian grant Llywodraeth Cymru) yn y Tîm Lles Addysg. Prif amcan y swydd – creu cyswllt positif gyda theuluoedd. Prosesau a gweithdrefnau mewn lle ers Medi, 2021 i asesu darpariaeth addysg y plant / bobl ifanc a addysgir gartref. Cydweithio rhwng yr Athrawes Arweiniol a'r Swyddog Ansawdd Addysg – hyn yn cynnwys ymweliadau ar y cyd ble mae hynny'n briodol*

- *Data Cyswllt: 92 o blant / bobl ifanc a addysgir gartref a 58 wedi derbyn cyswllt ar y ffôn, drwy e-bost neu ymweliad gan yr Athrawes Arbenigol. Nod - magu cyswllt cadarnhaol a chynnig cefnogaeth i rieni (ee drwy dudalen Facebook sydd mewn bodolaeth gan grŵp o rieni ac ati). Mae sefydlu a chynnal perthynas gyda'r rhieni yn allweddol i lwyddiant y cyswllt. Swyddogion Lles yn gwirio unrhyw faterion lles ble mae pryder yn codi ar yr ochr addysgol. Ni all y Cyngor orfodi cyswllt*
 - *Gofyn statudol i'r unigolyn â chyfrifoldeb am addysgu i ddarparu adroddiad addysgol blynyddol. Nifer o enghreifftiau o addysg o safon uchel yn cael ei darparu i blant gartref*
 - *Fforwm mewn lle i drafod y plant ble mae pryder. Y trefniadau mewn lle yn cynnwys yr angen i greu cynlluniau gweithredu a disgwyliad i adrodd yn ôl / fonitro a chymryd camau pellach yn ôl yr angen. Gorchymyn Mynychu Ysgol yn gam i'w gymryd os oes achos pryder i wneud hynny*
 - *Trefniadau ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol hefyd yn berthnasol i'r cohort yma o blant / bobl ifanc – hyn yn cynnwys cynlluniau dysgu ychwanegol a chynnal adolygiadau mewn modd amserol*
 - *Rhwydwaith eang o ddarpariaeth ar gael i blant a addysgir gartref drwy'r Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad megis seicolegwyr, Gyrfa Cymru (darpariaeth ôl 16 oed), arbenigeddau'r Bwrdd Iechyd ayyb*
 - *Rhagwelir manylion gan Lywodraeth Cymru yn y Flwyddyn Newydd ynghylch pa lefel o ddarpariaeth y dylid ei gynnig i blant / bobl ifanc a addysgir gartref*
 - *Wrth symud ymlaen – amcan o gynyddu nifer yr ymweliadau â phlant a addysgir yn y cartref. Hefyd, adolygu ein trefniadau yn sgil cyhoeddiad Llywodraeth Cymru ynghylch natur y gefnogaeth a gynigir.*
- Cadarnhaodd yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol ei bod yn y broses o ddsbarthu'r cyllid grant o £4,000 yn ganolog rhwng 5 ysgol Ynys Môn o fewn pob dalgylch.

Eitem 5 - Dywedodd y Cadeirydd nad oedd wedi derbyn enwebiad ar gyfer cynrychiolydd o Undeb yr Annibynwyr Cymraeg i ymuno â'r CYSAG.

PENDERFYNWYD bod Clerc y CYSAG yn cysylltu â'r Parch Jim Clarke i ofyn iddo enwebu cynrychiolydd o'r Eglwys i eistedd ar y CYSAG.

Eitem 6 – **PENDERFYNWYD bod Clerc y CYSAG yn gwahodd aelod o'r Eglwys yng Nghymru i fynychu cyfarfod nesaf y CYSAG i gyflwyno trosolwg o'r Prosiect Pererindod.**

3 ADRODDIAD BLYNYDDOL CYSAG YNYS MÔN 2020/21

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol drafft CYSAG Ynys Môn ar gyfer 2020/21 i'w ystyried a'i gymeradwyo.

Diolchodd Cadeirydd ac aelodau'r CYSAG i'r Ymgynghorydd Addysg Grefyddol am ei gwaith rhagorol yn paratoi Adroddiad Blynyddol cynhwysfawr ar gyfer 2020/21. Cymeradwywyd yr Adroddiad Blynyddol gan y CYSAG, yn amodol ar fân newidiadau fel y nodwyd yn y drafodaeth.

Cyfeiriwyd at Mrs Catherine Jones yn yr adroddiad, cyn-aelod o'r CYSAG, a fu'n cynrychioli Undeb Bedyddwyr Cymru am nifer o flynyddoedd cyn y pandemig. Rhoddodd Mrs Jones orau i'w rôl pan ddaeth cyfarfodydd rhithiol yn arferol. Estynnodd y CYSAG eu diolch i Mrs Jones am ei mewnbwn a'i gwasanaeth hir i'r CYSAG.

Mynegwyd pryderon bod nifer y disgyblion sy'n sefyll TGAU AG mewn rhai ysgolion yn cynyddu, tra bod y pwnc yn dirywio mewn ysgolion eraill. Cwestiynwyd ai diffyg arbenigedd mewn rhai ysgolion oedd yn gyfrifol am y gwahaniaeth, neu a yw'r maes llafur yn rhy heriol o gymharu â phynciau eraill.

Roedd y drafodaeth yn canolbwyntio ar nifer y disgyblion sy'n cael addysg Lefel A AG yn eu hysgolion eu hunain, neu'n gorfod teithio i rywle arall i astudio'r pwnc. Cadarnhaodd Mrs Heledd Hearn fod 2 ddisgybl o Flwyddyn 12 a dau o Flwyddyn 13 o Ysgol Gyfun Llangefni yn mynychu Ysgol Bodedern ar gyfer gwersi Addysg Grefyddol, oherwydd diffyg arbenigedd sydd ar gael yn eu hysgol leol ar hyn o bryd.

Nodwyd bod angen i ysgolion fod mor hyblyg â phosibl o ran addysgu oherwydd y gostyngiad yn y niferoedd sy'n ymgymryd ag AG. Mae Addysg Grefyddol bellach yn cael ei gynnig trwy gyfrwng y Saesneg, sydd wedi'i groesawu gan y CYSAG.

PENDERFYNWYD:-

- **Bod Mrs Deborah Stammers yn cyfleu gwerthfawrogiad y CYSAG i Mrs Catherine Jones am ei chyfraniad i'r CYSAG dros nifer o flynyddoedd.**
- **Mabwysiadu Adroddiad Blynyddol y CYSAG ar gyfer 2020/21, yn amodol ar gywiro mân wallau.**
- **Bod yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol yn anfon copi o'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2020/21 i Lywodraeth Cymru.**

4 DERBYN ADRODDIAD GAN YMGYNGHORYDD AG I'R CYSAG

Adroddodd yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol ei bod wedi rhannu gohebiaeth ag athrawon y CYSAG mewn perthynas â'r gofyniad i ddisgyblion sefyll arholiadau Lefel A eleni. Dywedodd y bydd yn gyfnod heriol i ddisgyblion ac athrawon ddychwelyd i arholiadau mewn ysgolion, ac adleisiodd bryderon y CYSAG. Nodwyd bod peth hyblygrwydd wedi ei roi i ysgolion o ran dewis pynciau.

Gofynnwyd am eglurder ynghylch y trefniadau presennol mewn ysgolion ar gyfer Addysg Grefyddol, TGAU a Safon Uwch. Cadarnhaodd Mrs Heledd Hearn y bydd disgyblion yn sefyll 3 allan o 4 uned ar gyfer TGAU, a bydd pob ysgol yn penderfynu pa uned na fydd yn ei hastudio. O ran disgyblion Blwyddyn 10, mae ysgolion wedi derbyn peth gwybodaeth am gynnwys yr arholiadau e.e bydd y synagog a'r cartref yn cael eu cynnwys o fewn lddewiaeth, ac mae'n debygol mai gwerthusiad fydd y cwestiwn, yn cario 15 marc. O ran Lefel A, mae cynnwys yr arholiad yn aneglur, ond cadarnhawyd y bydd rhai newidiadau yn cael eu gwneud. Bydd y maes llafur ar gyfer Bwdhaeth yn aros yr un fath ar gyfer Blynyddoedd 12 a 13, ac mae'r meysydd llafur ar gyfer Moeseg ac Athroniaeth wedi'u cwtogi, sydd wedi cael ymateb da gan athrawon.

PENDERFYNWYD nodi'r materion a godwyd yn ystod y drafodaeth.

5 MAES LLAFUR CYTUNEDIG AR GYFER CREFYDD, GWERTHOEDD A MOESEG

Cyfeiriodd y Cadeirydd at Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig Ynys Môn a Gwynedd a gynhaliwyd yn rhithiol yn gynharach heddiw. Dywedodd fod y Gynhadledd wedi bod yn llwyddiannus iawn, a phleidleisiodd pob grŵp - Cynghorwyr, aelodau o sefydliadau crefyddol ac athrawon yn unfrydol i dderbyn Maes Llafur Cytunedig Ynys Môn.

PENDERFYNWYD derbyn y Maes Llafur Cytunedig ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg i'w fabwysiadu gan y Cyngor Sir.

6 UNRHYW FATERION ERAILL

Dywedodd y Cadeirydd fod Cyfansoddiad drafft Cymdeithas CYSAGau Cymru wedi'i ddisbarthu i'r CYSAG er gwybodaeth, yn dilyn cyhoeddi'r agenda.

PENDERFYNWYD nodi'r newidiadau i Gyfansoddiad y CYSAG.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at yr Etholiadau Cyngor Sir sydd i ddod, a dywedodd ei fod yn ansicr os bydd yn mynychu unrhyw gyfarfodydd CYSAG yn y dyfodol. Fel Cadeirydd CYSAG Ynys Môn, diolchodd i'r CYSAG am yr holl gefnogaeth y mae wedi ei dderbyn, a dymunodd yn dda i bawb.

Daeth y cyfarod i ben am 4.00 pm

**CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**